

full d'assessorament de l'escola de pares de la FaPaC

COORDINADOR DEL SERVEI: MARTÍ COSTA

LA RELACIÓ FAMÍLIA ESCOLA: UNA RESPONSABILITAT COMPARTIDA

DUBTES

El proper curs la Cèlia farà 3 anys i els seus pares estan buscant-li escola. Aquesta situació els neguiteja. Les converses giren al voltant de les expectatives i il·lusions posades en la seva educació. Assistiran a les jornades de portes obertes tot i buscant informació. Volen i necessiten saber moltes coses: quins mètodes educatius utilitzen a les escoles de la zona?, com són els seus projectes educatius?, com hi treballen els mestres i les mestres?, quines activitats complementàries, extraescolars i serveis hi ofereixen?, com són les instal·lacions i les aules? El començament de l'escolaritat els il·lusiona, però també els preocupa. Deixaran a la seva filla "en mans" de persones desconegudes, alienes al seu món familiar. Esperen encertar amb l'escola, esperen que la Cèlia tingui una feliç i fructífera experiència escolar, que hi trobi tutores i tutors que l'orientin, la potenciïn i l'ajudin quan ho necessiti. Saben que la relació que tindran amb l'escolarització de la seva filla no es limitarà a trobar una bona escola, a assistir a reunions, a pagar la quota de l'AMPA o a comprar el material escolar. Relacionar-se amb l'escola significa relacionar-se amb un aspecte molt important del seu desenvolupament personal. Durant els propers 13 anys, com a mínim, compartiran les seves experiències escolars, els èxits i les dificultats, les seves alegries i tristeses, els dubtes i els temors.

EDUCAR EN EL SEGLE XXI

Educar s'ha convertit en una tasca ben complicada. Les noves tipologies familiars, els valors socials com el consum, l'individualisme, l'ètica del "tot si val", la influència de la imatge i dels mitjans de comunicació, les noves tecnologies, l'accés gairebé il·limitat a la informació, l'augment de la immigració, l'enorme quantitat d'experiències educatives que tindrà fora de l'àmbit familiar i escolar i les constants reformes educatives fan de l'educació un procés complex i incert. Aquesta realitat afecta de forma directa i quotidiana a famílies i professors. Tots ens preguntem, com es pot aconseguir que l'acció educativa serveixi per a formar persones íntegres, responsables, preparades, solidàries i esperançades en el futur?, quines són les formes més eficaces per aconseguir aquesta finalitat? Els actuals reptes educatius exigeixen, avui més que mai, una acció coordinada i solidària entre famílies i professorat. O bé actuem conjuntament o bé aquestes variables que tant influeixen seran cada cop més difícils de gestionar.

MOLT MILLOR SI ACTUEM DE FORMA COORDINADA

La família i l'escola són punts de referència claus durant el creixement i influeixen en l'educació dels nens i les joves. Una adequada relació entre la família i el centre educatiu és un element bàsic per aconseguir coherència i eficàcia durant tot el procés educatiu. El potencial i la capacitat d'influència educativa de la família i l'escola augmenten si les relacions són fluïdes i constructives. Actuar de forma similar en ambdós contextos es una ajuda pel nen donat que reforça els seus aprenentatges i li permet sentir-se valorat en les seves activitats quotidianes.

Delegar en l'escola aspectes de la formació acadèmica no ens treu cap responsabilitat sobre l'educació dels nostres fills i filles.

PAPERS DIFERENTS, PERÒ COMPLEMENTARIS

Els aprenentatges familiars

La família exerceix un paper fonamental que s'estén a la totalitat del desenvolupament psicosocial. Totes les experiències i activitats familiars tenen un gran valor educatiu donada la importància del afectes i la força dels vincles familiars. La família marca la personalitat del fill/a, transmet hàbits, valors i models de conducta en la convivència quotidiana. Les primeres experiències familiars d'aprenentatge són fonamentals ja que constitueixen la base de qualsevol futur aprenentatge.

El professor és el nostre millor aliat per a conèixer i entendre el nostre fill i també per a trobar orientació en els moments de dubte o de dificultat.

Els aprenentatges escolars

Els professors, a part de col·laborar amb els pares en l'educació global del noi o de la noia, fonamentalment el que intenten és que aquest assoleixi objectius d'índole acadèmica. Per exemple, si el nen o la nena tenen problemes en els aprenentatges de les matemàtiques, el professor s'ocuparà d'aquestes dificultats de forma prioritària, en canvi, pels pares aquesta qüestió pot passar a ser una més, i sovint no la més important en el cas que s'afegeixi a altres tipus de preocupacions pel fill com poden ser que estigui malalt, que tingui dificultats en la seva relació amb el germà, que miri massa la televisió...

La interacció professor alumne es redueix a l'aula i poca cosa més. Els professors poden estar més temps amb el nen, però supeditats a una relació formal i limitats, pel que fa a varietat d'experiències, si ho comparem amb el conjunt d'experiències significatives viscudes pel nen.

MARCANT EL TERRENY DE JOC

Els pares

Cada família té una colla de valors i costums propis que donen identitat i sentit a la seva forma de viure. Els pares esperen que el professor respecte la seva realitat familiar, no els critiqui ni els intenti canviar. Els pares esperen que el professor encarni el seu paper amb convicció, saber fer professional i il·lusió, que domini la matèria que imparteix, que sàpiga transmetre coneixements, relacionar-se amb els alumnes i ajudar al seu fill quan ho necessiti.

Els professors

L'expert en els processos d'ensenyament-aprenentatge és el professor. El professor desitja sentir-se útil i competent, espera que la família dipositi la seva confiança en el seu saber fer professional i que col·labori amb ell. El professor espera que els pares es comprometin en l'educació del seu fill. Si això no succeeix, el principal afectat n'és l'alumne. Si el professor no se sent recolzat, com a mínim espera que no el qüestionin en el seu paper ni el desautoritzin davant de l'alumne, ni dins ni fora de l'escola.

COMPARTINT OBJECTIUS I RESPONSABILITAT

Pares i mestres han de col·laborar en la formació integral del nen, assumint cada un el seu paper, compartint

objectius i intentant seguir el mateix camí. Ambdós han de procurar-li els mitjans per a que desenvolupi les seves capacitats, la seva personalitat i aprengui a fer-se responsable de sí mateix. Per tant, pares i mestres tenen una responsabilitat compartida, però no la mateixa.

Si la família i el centre educatiu no aclareixen els seus respectius papers adoben el terreny per a la incomprensió, les acusacions mútues i la delegació de responsabilitats.

L'ESCOLA NO FA MIRACLES

L'escola complementa i amplia l'educació que el nen rep dels seus pares. Es tracta d'una molt valuosa col·laboració, però no pot ni ha de substituir l'acció educativa de la família.

Ningú discuteix el pes i la importància de l'escola, però les claus de l'èxit educatiu, gairebé sempre, depèn de la participació de la família, del compromís i implicació que adquireixi i de la seva predisposició a formar "equip" amb els mestres.

Els professors necessiten
recolzament explícit de les famílies
per a desenvolupar de manera més
adequada el seu treball.

LA RELACIÓ SERÀ COOPERATIVA I COMPLEMENTÀRIA

1. Si ens coneixem

Hi ha pares i professors que tenen relacions cordials i confiades, però no arriben a conèixer-se. Ignoren els valors de l'altre, els objectius pedagògics i la forma de relacionar-se amb els nens. Si no ens coneixem, és molt més senzill culpar-se mútuament o evitar la responsabilitat davant un problema o un mal resultat.

2. Si ens comuniquem

Sense una comunicació regular des de l'inici de l'escolaritat és difícil establir una relació adequada. Hem d'intercanviar informació de forma periòdica evitant reduir els contactes a moments puntuals o només quan hi ha problemes.

3. Si reconeixem la competència educativa de l'altre

Es tracta senzillament que cadascú valori i reconegui el treball i els esforços que realitza l'altre. Si considerem que pares i professors formen un "equip", aquest només pot funcionar quan cadascú coneix, valora i respecte el treball de l'altre.

4. Si reconeixem la implicació mútua en l'educació

L'educació no acaba en la família ni a l'escola, és un procés continu en el qual hi influeixen ambdós contextos. Pares i mestres, cadascú en el seu paper, estan implicats quan hi ha alguna cosa que s'ha de resoldre o es vol potenciar un aspecte de la vida del nen.

COM EM PUC IMPLICAR EN L'EDUCACIÓ ESCOLAR DEL MEU FILL?

Abans que res s'ha de tenir en compte que, com a pares i mares, podem i hem d'ajudar a que el pas dels nostres fills i filles per l'escola sigui tan fructífer com sigui possible. Cal tenir present també que qualsevol aspecte que afavoreixi el seu desenvolupament com a persona afavorirà també el seu desenvolupament com a alumne, siguin quines siguin les facilitats o dificultats amb les que transcorri el seu procés d'aprenentatge. Així, ajudar-lo a adquirir uns bons hàbits, anar desenvolupant un bon nivell de llenguatge, aprendre que l'esforç és necessari per a que les coses surtin bé, respectar els demés, aprendre a ser una persona responsable, confiar en les seves possibilitats i saber com i a qui ha de demanar ajuda, són coses que ensenyem els pares i les mares des de que els nostres fills i filles són ben petits perquè formen part del que és una bona educació familiar i que els ajuden també, a funcionar millor a l'escola.

Per a que aquesta col·laboració sigui òptima, hem de perseguir una bona coordinació entre els pares i el professorat. És imprescindible buscar la col·laboració ja que tot això s'aprèn simultàniament a casa i a l'escola i, per tant, sense una actuació compartida i coordinada l'èxit no és possible. Llançar missatges contradictoris mai ha estat una bona forma de treballar en comú.

Existeixen diverses formes d'estimular aquesta col·laboració:

A) Implicar-nos en el seu procés educatiu individual a través de les entrevistes de tutoria i les reunions d'inici i final de curs. A través dels informes i les comunicacions escrites, compartint les seves experiències escolars, ajudant-lo en les seves dificultats, recolzant-lo en les seves decisions, etc.

B) Implicar-nos en les activitats extraescolars i complementàries organitzades pel centre o per l'AMPA. Podem ser part integrant de la junta o bé col·laborar puntualment.

C) Col·laborar en l'organització escolar i la gestió del centre participant a l'AMPA o bé essent representant de les famílies en el Consell Escolar de Centre o en el Municipal. Si poguéssim implicar-nos en els tres àmbits, l'educació dels nostres fills i la pròpia escola estarien en un procés continuat de superació i millora.

APROFITEM ELS ESPAIS CONCRETES DE RELACIÓ

Les entrevistes de tutoria (inicials, periòdiques o puntuals)

És un espai per a la coneixença, per a compartir informació i objectius educatius. El nen, en la seva doble condició de fill i alumne, mostra facetes diferents de la seva personalitat. És necessari que l'escola conegui la forma d'actuar del nen quan es relaciona amb els seus pares, familiars i amics, així com les actituds i con-

ductes que manifesta durant el seu temps lliure. A l' hora, també és necessari que la família conegui el que fa a l'escola, la relació que té amb els mestres, companys i amb si mateix, l'actitud que mostra davant les activitats escolars, etc. L'intercanvi d'informació ens permet conèixer-lo i entendre'l íntegrament, només així serem capaços de pensar en el que és millor per a ell.

És important arribar a acords concrets amb els mestres i les metres, buscar formes comuns d'actuar, elaborar alternatives conjuntes davant les dificultats i estar oberts a formes de veure el comportament dels nostres fills i filles que sovint no coincideixen exactament amb el que desitjaríem com a pares i a vegades, fins i tot, tampoc a com estem acostumats a veure'ls en un entorn familiar i domèstic.

La reunió pares-tutor

Serveix per a que el tutor o la tutora informin sobre l'organització del curs escolar, objectius, programes, activitats i sortides. Hem de manifestar els nostres dubtes i opinions. Per a la tutora o el tutor és important conèixer els pares i la seva manera de veure i viure la vida escolar. També és un bon moment per a saber si podem col·laborar en alguna festa, celebració, sortida programada o alguna altra activitat.

El Consell Escolar (CEC)

En el CEC es prenen decisions tan importants com aprovar els documents que regeixen l'organització i funcionament del centre, elegir director, sancionar conductes inadequades de l'alumnat, elaborar criteris i objectius educatius, etc. El CEC i les seves comissions han de servir per a reflexionar conjuntament, intercanviar idees i consensuar objectius educatius. El CEC pot servir per a conèixer-nos, generar confiança mútua i establir un clima de treball cooperatiu.

Construir i desenvolupar una relació de mútua confiança hauria de ser un objectiu comú i prioritari.

Les reunions de pares i mestres

Pares i mestres podrien trobar-se al voltant d'un cafè per aprofundir en aspectes educatius que els afecten directament i establir criteris comuns d'actuació com per exemple:

- L'autoritat, els límits, les normes i els hàbits de conducta.
- Els valors socials. Quins valors? Qui els transmet, la família, l'escola o conjuntament?
- La influència dels mitjans de comunicació i de les tecnologies de la informació
- La influència de la societat de consum...

L'Associació de Mares i Pares d'Alumnes (AMPA)

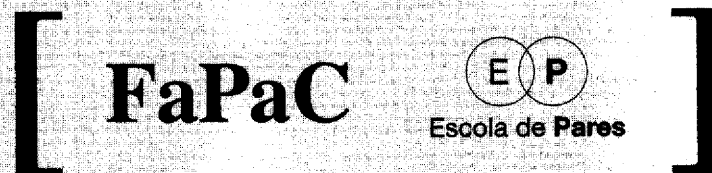
Les relacions família escola solen ser més fluïdes i productives en aquells centres amb les AMPA representatives i ben consolidades en el seu funcionament intern. Si la participació de pares i mares és alta, la junta se sentirà menys sola i més recolzada per a realitzar els seus projectes i desenvolupar relacions en un pla d'igualtat amb el professorat. A la vegada, el professorat se sentiran més recolzats, reconeguts i satisfets professionalment si l'AMPA del seu centre és forta i les relacions són cooperatives i complementàries. Una AMPA forta, ben consolidada i amb presència en la vida del centre contribueix, sense cap mena de dubte, a millorar la qualitat de l'ensenyament i ajuda a que les relacions entre ambdós col·lectius siguin més adequades.

AUTOR DEL TEXT:
Vladimir Reinhardt
(Psicòleg)

IL·LUSTRACIONS:
Silvia Castelló

IMPRESSIÓ:
Servei d'Impressió
i Coordinació S.L.

AMB EL
SUPORT DE:

FEDERACIÓ D'ASSOCIACIONS DE MARES I PARES D' ALUMNES DE CATALUNYA

Cartagena 245, àtic
Tel. 93 435 76 86*
Fax 93 433 03 61
08025 Barcelona

C/. de la Rutlla 20-22
Tel. 972 21 92 12
Fax 972 22 25 60
17002 Girona

Avda. Catalunya 24, 1er
Tel. 973 28 18 29
Fax 973 27 17 02
25002 Lleida

Fortuny 23
Tel. 977 23 45 49
Fax 977 21 76 08
43001 Tarragona